

банків у I кварталі 2018 р. продовжують нарощувати кредити населенню. Проте, через погашення та списання старих валютних кредитів, темпи приросту портфелю фізичних осіб в цілому були значно нижчі [1].

Швидкими темпами зростає кредитування якісних та добросовісних позичальників. І хоча динаміка показує, що корпоративні кредити залишилися у квітні практично незмінними, як гривневі (-0.4%), так і валютні (-0.3% у доларовому еквіваленті). При цьому зростання валових кредитів якісним позичальникам, які у минулому не допустили дефолту у платоспроможних банках було досить динамічним – гривневі зросли на 26%, валютні у доларовому еквіваленті – на 20.8% [3].

Частка непрацюючих кредитів на сьогодні знижується дуже повільно. Хоча й за рахунок оновлення моделі оцінки кредитного ризику позичальників юридичних осіб, яка була запроваджена у квітні 2018 року. Це й призвело до покращення розподілу кредитного портфелю за класами якості.

Та загалом вітчизняна кредитна сфера потребує вдосконалення системи управління. Адже покращення ситуації у сфері кредитування юридичних та фізичних осіб є можливим лише за рахунок поліпшеної організаційної фінансово-економічної діяльності банківської системи України.

Підводячи підсумки, можна стверджувати, що розвиток кредитування на даний час в нашій країні бажає бути кращим, адже, оскільки скорочується кількість фінансових установ, то й знижується кількість виданих споживчих та іпотечних кредитів, відповідно й зростають процентні ставки за кредитами. Та все ж визначено, що головним фактором, що впливає на сучасну кредитну діяльність банківських установ в Україні є саме політична та соціальна нестабільність. Оскільки для подальшого розвитку банківського кредитування необхідним є досягнення умов макроекономічної стабільності в державі. А для покращення ситуації в кредитному секторі необхідними також є як стабілізація економічних, політичних, та соціальних умов, так і підтримка всього банківського сектору економіки на рівні держави.

Література:

1. Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1/.
2. Вовк В. Я., Хмеленко О. В. Кредитування і контроль: навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 463 с.
3. НБУ: Звіт про фінансову стабільність 2018 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=71475861>.

Лілія ЧУБАТА

студентка факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри банківської справи Сороківська З.К.

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Малий та середній бізнес відіграє важливу роль в економіці країни. Без цієї галузі ринкова економіка не буде ефективно розвиватися та стабільно функціонувати. Розвиток малого та середнього підприємництва сприяє підвищенню зайнятості, доходів населення та загалом розвитку економіки.

Слід відмітити, що для розвитку малого та середнього бізнесу необхідні відповідні фінансові ресурси. Застосування кредиту має забезпечувати вирішення даної проблеми та створювати умови для стабільної та ефективної роботи малого та середнього підприємництва. Сьогодні в нашій країні можна спостерігати недооцінку ролі малого та середнього бізнесу, але саме такий вид бізнесу сприятиме подоланню соціальної нерівності та забезпечить формування середнього класу, що є таким потрібним для українського суспільства.

У 2017 році в Україні нараховувалось 337,9 тис. малих та середніх підприємств (МСП), або 99,9% від загальної кількості підприємств. Середні підприємства становлять 4,4%, малі підприємства - 95,5 %. МСП формують велику групу роботодавців, які забезпечують робочими місцями 4252 млн. осіб проти 1560,9 тис. працівників великих підприємств [3].

Варто відмітити, що сьогодні в Україні існують проблеми малих та середніх підприємств отриманні ними кредитів. Сума фактично наданих кредитів скоротилась у реальному виразі практично у 2 рази. Основна причина скорочення – банківська криза та падіння економіки [4,с.757].

Звертаючись до світового досвіду, можна спостерігати, що мале та середнє підприємництво кредитується переважно невеликими банківськими установами: земельними банками й ощадними касами, банками взаємного кредитування та кооперативними банками [2,с.30].

Особливості банківського кредитування суб'єктів малого бізнесу в інших країнах:

1) наявність спеціалізованих банків у кредитуванні суб'єктів малого бізнесу. Присутність спеціалізованих банків на ринку значно знижує навантаження із кредитування для великих банківських установ та покращує сам процес надання кредитів для малого та середнього бізнесу (наприклад, США);

2) банківське проектне фінансування малого бізнесу. Це фінансування інвестиційних проектів, де для кожного клієнта по кожному окремому проекту розробляється окрема схема фінансування, що враховує його індивідуальні потреби і можливості. У світі це називають стартапом або інвестиційним кредитом. Такий спосіб фінансування малого бізнесу широко використовується у багатьох країнах Європи;

3) достатньо низький розмір процентної ставки. Якщо порівнювати середній розмір відсоткової ставки в нашій державі та у європейських країнах, то українські підприємства змушені платити за кредитні ресурси значно вищі відсотки, ніж іноземні. В таких країнах Європи, як Німеччина, Австрія, Франція, Нідерланди, Бельгія процентні ставки за кредитами для малого бізнесу становлять не більше трьох відсотків;

4) наявність великої кількості різних фінансових організацій і фондів. У багатьох розвинутих країнах фінансово-кредитну підтримку надає держава через спеціальні структури і фонди, наприклад, через Адміністрацію в справах дрібного бізнесу (США), Корпорацію страхового кредитування дрібного бізнесу (Японія), Кредит для дрібних фірм (Франція);

5) наявність якісного фінансового консалтингу дасть банкам можливість консультувати клієнтів із фінансової діяльності їхнього бізнесу, що покращить фінансову обізнаність позичальників [4,с.756].

Характерною ознакою для вітчизняного малого підприємництва є те, що фінансові ресурси вони переважно отримують через самофінансування (власні

кошти). За даними 2016 р. основним джерелом фінансування залишалися власні кошти – 65%, банківські кредити – 25 %, бюджетні кошти – 10%. У той час як в економічно розвинених країнах частка банківських кредитів становить не менше 60% від загального обсягу фінансування.

Також варто звернути увагу, що питома вага кредитів для малого та середнього бізнесу в кредитному портфелі банків упродовж 2013 – 2016 рр. становила менше 20%. Кредитування такого бізнесу в Україні здійснюють близько 24 банків, серед яких: ПАТ «Ощадбанк», ПАТ «Мегабанк», ПАТ КБ «Приватбанк», ПАТ «Укресімбанк», ПАТ «Кредобанк» та інші. Банківські установи не зацікавлені в кредитуванні суб'єктів малого бізнесу. Це зумовлено високими ризиками, з якими стикаються банки, оскільки велика частка малих та середніх підприємств працюють у тіні, ведуть подвійну бухгалтерію. Виникає тоді необхідність банками формування значних обсягів резервів під такі кредити [2, с. 30].

Серед проблем банківського кредитування малого та середнього підприємництва в Україні слід виділити наступні:

- зниження економічного зростання;
- недосконалість нормативно-правової бази;
- незадовільний фінансовий стан малого і середнього підприємництва;
- непрозорість та перебування у «тіні» значної частки малого і середнього бізнесу;
- високі відсоткові ставки за кредитами та суворі вимоги до вартості застави, а також інші жорсткі умови кредитування;
- обмеженість спектра і обсягів банківських кредитних послуг. Якщо в розвинутих ринкових країнах налічується до трьохсот видів фінансових послуг, то в Україні – значно менше [1, с.690-691].

Пропозиції щодо покращення стану кредитування малого та середнього бізнесу в Україні:

- розширення спектру банківських послуг для цієї частини клієнтів;
- створення в банківських установах відповідних структурних підрозділів, які б займалися лише кредитуванням малих підприємств, вивчали б їх історію;
- здійснення першочергового кредитування підприємств малого і середнього бізнесу, які займаються розробками у сфері передових технологій;
- здійснювати заходи з підвищення економічної грамотності власників мікропідприємств.

Як вже було зазначено вище, в Україні обсяги наданих позик малим та середнім підприємствам є дуже незначні, також існують певні проблеми у доступі до банківських кредитних ресурсів.

Варто відмітити, що для стимулювання розвитку банківського кредитування малого і середнього бізнесу в Україні, потрібно використовувати зарубіжний досвід. В сучасних умовах роль такого джерела фінансування як кредит стає все помітнішою. В період, коли нашій державі необхідні інвестиції для розвитку сектору малого та середнього бізнесу, питання його банківського кредитування набуває все більшої актуальності. Зважаючи на складну економічну ситуацію, треба створюватися результативні передумови для розвитку малих і середніх підприємств.

Література:

1. Галіцейська Ю.М. Проблеми банківського кредитування малого і середнього підприємництва [Електронний ресурс] // № 12 (40). – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/162.pdf>.

2. Жежерун Ю. В. Міжнародний досвід банківського кредитування малого і середнього підприємництва / Юлія Володимирівна Жежерун. // 1. – 2017. – №25. – С. 27–32.
3. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Тарасевич Н. В. Впровадження міжнародного досвіду банківського кредитування суб'єктів малого бізнесу / Н. В. Тарасевич, А. В. Марковський. – 2017. – №17. – С. 755–758. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/152.pdf>
5. Сороківська З. К. Характерні риси і проблеми розвитку мікрокредитування в Україні / З. К. Сороківська // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє: Щорічник. – Випуск 19/ За заг. ред. М.В. Лазаровича. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 210 с. – С. 56-64.

Вікторія ШЕВЧУК
студентка факультету фінансів
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Сороківська З.К.

СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ КРИЗИ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ

Криза. Банківська криза. Скільки б жаху не вселяло б в нас це поняття, та і взагалі його наслідки, воно, безсумнівно, є невід'ємною частиною розвитку банківської системи загалом.

Людство вже не одноразово стикалося із банківськими кризами, тож безліч вчених вже встигло дати власне визначення цьому поняттю.

Нам із усіх наявних найбільше імпонує визначення А. Демургунт-Кунта та І. Детражіа: «Банківська криза – це стан банківської системи, коли її частина стає неплатоспроможною і неліквідною і більше не в змозі продовжувати функціонувати без спеціальної підтримки монетарних та контролюючих органів» [3].

До загальних чинників виникнення банківських криз безперечно можна віднести інфляцію; відкритість економіки; високі відсоткові витрати за внутрішнім боргом; високий рівень ризиків у банківській системі та інші.

Серед причин виникнення кризових явищ у банківській сфері можна виділити і діяльність самих банків, адже із самого початку свого існування вони були високоризиковими.

Із внутрішніх чинників виникнення криз можна виокремити низьку ліквідність банківських установ, низьку корпоративну етику правління, недосконалу систему банківського нагляду та регулювання.

Зважаючи на досить великий вітчизняний та зарубіжний досвід виникнення, розвитку, регулювання та усунення банківських криз можна виділити три типи останніх.

Особливістю кризи першого типу є те, що не зважаючи на величину бюджетних затрат, вона поширюється лише на макроекономічний рівень держави.

Стосовно другого типу, то такі криз є більш ризиковими для економіки країни вцілому, адже, на відміну від попередніх, наслідки таких проявляються і на макроекономічному рівні, що ускладнює подальше їх регулювання.

Кризи третього типу характеризуються повною фінансовою дестабілізацією, котра веде до високої інфляції і демонетизації економіки, а також поширенням на всю економічну систему. Якщо вчасно не приймати стабілізуючих заходів, то такі кризи можуть закінчитися дефолтом.